Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍ ADVOKÁTKY
JULIANE KOKOTT
přednesené dne 7. července 2016 [1]

Věc C-417/15

Wolfgang Schmidt
proti
Christiane Schmidt

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Landesgericht für Zivilrechtssachen Wien (Rakousko)]

„Prostor svobody, bezpečnosti a práva — Soudní příslušnost v občanských a obchodních věcech — Nařízení (EU) č. 1215/2012 — Oblast působnosti — Článek 1 odst. 2 písm. a) — Výlučná příslušnost — Článek 24 bod 1 — Řízení, jejichž předmětem jsou věcná práva k nemovitostem — Darování pozemků — Zrušení darování z důvodu nezpůsobilosti dárce k právním úkonům — Žaloba na výmaz zápisu z veřejných rejstříků — Soudní příslušnost na základě věcné souvislosti — Článek 8 bod 4“

I – **Úvod**

1. Projednávaná věc se týká výkladu čl. 24 bodu 1 takzvaného nařízení Brusel I a [2].

2. Toto ustanovení upravuje výlučnou příslušnost pro řízení, jejichž předmětem jsou věcná práva k nemovitostem. Příslušné jsou v tomto případě soudy členského státu, v němž se nemovitost nachází.

3. Předkládající soud by chtěl vědět, zda pod toto ustanovení spadá spor, v němž jde zaprvé o neplatnost darování z důvodu nezpůsobilosti dárce k právním úkonům a zadruhé o následný výmaz zápisu vlastnického práva obdarované.

II – **Právní rámec**

A – *Unijní právo*

4. Patnáctý bod odůvodnění nařízení Brusel I aa zní:

„Pravidla pro určení příslušnosti by měla být vysoce předvídatelná a měla by vycházet ze zásady, podle které je příslušnost obecně založena na místě bydliště žalovaného. Příslušnost by měla být na tomto základě vždy určitelná, kromě několika přesně vymezených případů, kdy předmět sporu nebo smluvní volnost stran opravňuje k použití odlišného spojujícího prvku. […]“

1 — Původní jazyk: němčina.

2 — Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (přepracované znění) (Úř. věst. 2012, L 351, s. 1).

5. V článku 1 odst. 1 a odst. 2 písm. a) nařízení Brusel I a je působnost nařízení upravena následovně:

„1. Toto nařízení se vztahuje na věci občanské a obchodní bez ohledu na druh soudu. […]

2. Toto nařízení se nevztahuje na:

a) věci osobního stavu nebo způsobilost fyzických osob k právům a právním úkonům […]“

6. Z článku 7 bod 1 písm. a) nařízení Brusel I a vychází zvláštní příslušnost dle místa splnění závazku, „pokud předmět sporu tvoří smlouva nebo nároky ze smlouvy“.

7. Článek 8 bod 4 nařízení Brusel I a stanoví soudní příslušnost na základě věcné souvislosti v následujícím případě:

„Osoba, která má bydliště v některém členském státě, může být též žalována: […]4) ve věcech týkajících se smlouvy nebo nároku ze smlouvy, kde žaloba může být spojena s žalobou týkající se věcných práv k nemovitostem proti témuž žalovanému, u soudu členského státu, v němž se nemovitost nachází.“

8. Článek 24 bod 1 nařízení Brusel I a zní:

„Bez ohledu na bydliště stran mají výlučnou příslušnost tyto soudy členského státu:1) pro řízení, jejichž předmětem jsou věcná práva k nemovitostem a nájem nemovitostí, soudy členského státu, v němž se nemovitost nachází;

[…]“

B – *Rakouské právo*

9. Ustanovení rakouského práva použitelná v původním řízení se nachází v Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch (obecný občanský zákoník, dále jen „ABGB“) a v Allgemeines Grundbuchsgesetz (obecný zákon o katastru nemovitostí, dále jen „GBG“).

10. Ustanovení § 431 BGB zní:

„Pro převod vlastnického práva k nemovitostem musí být nabývací úkon zapsán do veřejných knih, které jsou k tomu určeny. Tento zápis se nazývá vklad (intabulace).“

11. K žalobám o výmaz a poznámkám spornosti stanoví § 61 GBG:„(1) Pokud se někdo cítí být vkladem dotčen na svém právu zapsaném do katastru nemovitostí, napadne vklad prostřednictvím procesních prostředků obrany z důvodu neplatnosti a požaduje obnovení předchozího stavu zápisu do katastru nemovitostí, má právo požadovat zapsání poznámky o takovém sporu do katastru buď současně s podáním žaloby nebo později. […]

(2) Tato poznámka spornosti způsobuje, že všechny účinky rozsudku ve věci žaloby se uplatní i proti osobám, které nabyly právo zapsané v katastru nemovitostí až po datu, kdy byl katastrálnímu soudu podán návrh na zápis poznámky spornosti.“

III – **Původní řízení a předběžná otázka**

12. Žalobce v původním řízení byl vlastníkem nemovitosti ve Vídni. Darovací smlouvou ze dne 14. listopadu 2013 daroval tuto nemovitost své dceři, žalované v původním řízení. Ta byla na základě darovací smlouvy zapsána do katastru nemovitostí jako vlastník. Žalovaná v původním řízení žila v tomto okamžiku ve Spolkové republice Německo a žije tam i dnes.

13. Žalobce v původním řízení před předkládajícím soudem požaduje zrušení darovací smlouvy pro neplatnost a výmaz zápisu vlastnického práva žalované, neboť neměl být při provádění darování způsobilý k právním úkonům.

14. Žalovaná v původním řízení napadá příslušnost rakouského soudu, u něhož byla podána žaloba. Tvrdí, že nebylo ze strany žalobce uplatněno věcné právo ve smyslu čl. 24 bodu 1 nařízení Brusel I a.

15. Předkládající soud poté, co nechal žalobce v původním řízení zapsat do katastru nemovitostí poznámku spornosti, přerušil před ním probíhající řízení a předložil Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Spadá řízení o zrušení darovací smlouvy z důvodu nezpůsobilosti dárce k právním úkonům a o zápisu výmazu vlastnického práva obdarovaného pod ustanovení čl. 24 odst. 1 nařízení Brusel I a, které stanoví výlučnou příslušnost pro věcná práva k nemovitosti?“

IV – **Právní posouzení**

16. Svou otázkou by chtěl předkládající soud v podstatě zjistit, zda spadá soudní řízení o platnosti darování pozemku a o výmazu vlastnického práva obdarovaného z katastru nemovitostí pod čl. 24 bod 1 nařízení Brusel I a, dle kterého k řízení, jejichž předmětem jsou věcná práva k nemovitostem, jsou výlučně příslušné soudy toho členského státu, v němž se dotčená věc nachází.

17. Než se budu podrobně zabývat tímto ustanovením, je třeba přezkoumat, zda je vůbec možné nařízení Brusel I a v projednávaném případě použít. Kdyby tomu tak nebylo, neexistoval by žádný vztah mezi předběžnou otázkou a sporem v původním řízení, a žádost o rozhodnutí o předběžné otázce by tak byla nepřípustná.

A – *Použitelnost nařízení Brusel I a*

18. Žádost předkládajícího soudu sice nepřipouští žádné pochybnosti o použitelnosti nařízení Brusel I a. Jeho použitelnost ale není v projednávaném případě samozřejmá.

19. Zaprvé existují pochyby, pokud jde o časovou působnost tohoto ustanovení, protože z žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce nevyplývá, ve kterém okamžiku bylo předkládajícímu soudu doručeno podání zahajující řízení. Nařízení Brusel I a je ale dle svého článku 66 použitelné pouze na ta řízení, která byla zahájena 10. ledna 2015 nebo později.

20. I tak by ale neměla tato nejasnost odradit Soudní dvůr od zodpovězení předběžné otázky. Okamžik podání žaloby je totiž zaprvé možné vyvodit z písemných vyjádření účastníků řízení [3]. Jestliže by se měly tyto informace s ohledem na článek 94 jednacího řádu Soudního dvora, dle kterého musí být podstatné informace ke skutkovému stavu a k úpravě vnitrostátního práva obsaženy v samotné žádosti předkládajícího soudu o rozhodnutí o předběžné otázce, považovat za nedostatečné, je zadruhé nutné

3 — S odvoláním na v tomto ohledu souhlasná písemná vyjádření žalobce a žalované v původním řízení (viz vždy s. 2) byla žaloba podána dne 24. března 2015.

odkázat na to, že již předchozí ustanovení, tedy čl. 22 bod 1 nařízení Brusel I[4], obsahoval v podstatných bodech shodnou úpravu jako zkoumaný čl. 24 bod 1 nařízení Brusel I a. Kdyby bylo dotčené řízení ve skutečnosti zahájeno ještě před 10. lednem 2015, musel by Soudní dvůr přezkoumat problematiku zprostředkovanou předkládajícím soudem rovněž a na základě stejných úvah, i když ve světle nařízení Brusel I.

21. Vzhledem k tomu se za daných okolností jeví být jako přehnaně formalistické uvažovat o nepřípustnosti žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce jen z toho důvodu, že se přesné datum zahájení řízení nenachází v samotné žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce.

22. Zadruhé jsou zde také pochyby, pokud jde o věcnou působnost nařízení Brusel I a.

23. Článek 1 odst. 2 písm. a) předmětného nařízení jasně stanoví, že není použitelné na „způsobilost fyzických osob k právům a právním úkonům.“ Za tohoto předpokladu se na první pohled jeví použitelnost nařízení na projednávaný případ, ve kterém se projednává neplatnost darování z důvodu nezpůsobilosti dárce k právním úkonům, jako pochybná.

24. Článek 1 odst. 2 písm. a) totiž ve svém německém znění neobsahuje pojem „Geschäftsfähigkeit“ (způsobilost k právním úkonům), na rozdíl například od odpovídajícího ustanovení nařízení o dědickém právu[5].

25. Z tohoto ale nelze argumentem *a contrario* vyvodit, že by otázky způsobilosti k právním úkonům byly v celém rozsahu zahrnuty do působnosti nařízení Brusel I. Zaprvé tomu odporuje judikatura k předchozí právní úpravě[6] obsažené v nařízení Brusel I a k Bruselské úmluvě[7]. Zadruhé je třeba poukázat na to, že se pojem „způsobilost k právům a právním úkonům“ a jím myšlená tématika vykládají autonomně a že v jiných jazykových zněních nařízení se nacházejí zčásti velice obecná označení jako „capacité juridique“ nebo „legal capacity“. Tyto právní pojmy nedávají, na rozdíl od německého znění, podnět k pochybnostem, že by se vylučovací klauzule čl. 1 odst. 2 písm. a) nařízení Brusel I a neměla vztahovat právě na otázky způsobilosti k právním úkonům. Naopak: rozdíly, které německá dogmatika v rámci trojice pojmů „Rechts-, Geschäfts- und Handlungsfähigkeit natürlicher Personen“ (způsobilost fyzických osob k právům, právním úkonům a jejich způsobilost jednat) vytváří, nelze při vycházení z monistického pojetí, jako je „capacité juridique“, vůbec vyjádřit.

26. Okolnosti, že se v německém znění ustanovení nevyskytuje pojem „způsobilost k právním úkonům“, nelze tedy přisuzovat rozhodující význam. Naopak je nutné vycházet z toho, že i otázky způsobilosti k právním úkonům mohou spadat pod vylučovací ustanovení čl. 1 odst. 2.

4 — Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 2000, L 12, s. 1).

5 — Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 650/2012 ze dne 4. července 2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení (Úř. věst. 2012, L 201, s. 107); dle čl. 1 odst. 2 písm. b) tohoto nařízení je vyloučena „způsobilost fyzických osob k právům a právním úkonům“.

6 — Viz například rozsudek Schneider (C-386/12, EU:C:2013:633, bod 31).

7 — Úmluva o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech ze dne 27. září 1968 (Úř. věst. 1968, L 299, s. 32).

27. Určující pro to, zda soudní řízení spadá do působnosti nařízení Brusel I a, jsou ale povaha právních vztahů vzniklých mezi stranami sporu a předmět sporu [8]. Ve světle toho lze nepoužitelnost nařízení Brusel I a, jak již zdůraznila Schlosserova zpráva k Bruselské úmluvě [9], potvrdit pouze v těch případech, ve kterých je jedna z oblastí vyloučených z působnosti „přímým předmětem řízení“. Naproti tomu působnosti nařízení nijak neškodí, pokud právní odvětví vyloučená z působnosti mají „prejudiciální význam“ pro nalézání práva a to i v „právních otázkách […], které v řízení hrají významnou roli“ [10].

28. I když tedy v řízení vyvstanou otázky, které samy o sobě na základě své podstaty do působnosti nařízení nespadají, zůstává toto nařízení přesto použitelné, pokud do působnosti nařízení spadá alespoň hlavní předmět sporu.

29. V projednávaném případě tedy záleží na tom, co ve skutečnosti tvoří předmět řízení. Tato otázka se nutně nekryje s otázkou, co je v konkrétním případě sporné.

30. Přestože otázka způsobilosti žalobce k právním úkonům dle všeho tvoří rozhodný a klíčový bod původního řízení a s odpovědí na tuto otázku stojí a padá opodstatněnost žalobních návrhů, nevytváří vlastní předmět sporu [11]. Tím totiž *není* požadováno nějaké konstitutivní, pro veškerý právní styk závazné rozhodnutí k otázce, zda byl žalobce v původním řízení nezpůsobilý k právním úkonům, a tudíž by mu měl být ustanoven opatrovník. Jde spíše o právní platnost darování a z toho vyplývajících důsledků z pohledu vlastnického práva. Pro posouzení těchto žalobních návrhů je otázka způsobilosti žalobce k právním úkonům pouhou předběžnou otázkou, která se nedotýká povahy a vlastního předmětu dotčeného řízení.

31. Soudní dvůr proto může vycházet z toho, že čl. 1 odst. 2 písm. a) nařízení Brusel I a není překážkou jeho použitelnosti v projednávané věci, protože otázky týkající se způsobilosti k právním úkonům, nepředstavují hlavní předmět původního řízení.

32. Na žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, kterou byla položena otázka k čl. 24 nařízení Brusel I a, je tedy třeba odpovědět. V následující části je tedy nutné přezkoumat, zda žalobní požadavky spadají pod čl. 24 bod 1 nařízení Brusel I a, a zda tedy pro spor existuje výlučná příslušnost soudu v Rakouské republice.

B – *Použitelnost čl. 24 bodu 1 nařízení Brusel I a*

33. Nejprve je nutno konstatovat, že se ve sporu v původním řízení jedná o dva aspekty, které je nutno vzájemně rozlišovat: Jednak je požadováno zrušení darovací smlouvy pro neplatnost, jednak výmaz zápisu vlastnického práva obdarované z katastru nemovitostí.

34. Pro každý z těchto aspektů je nutno v následující části přezkoumat, zda je jeho předmětem „věcné právo“ k nemovité věci ve smyslu článku 24 nařízení Brusel I a.

8 — Viz mimo jiné rozsudky Aannemingsbedrijf Aertssen und Aertssen Terrassements (C-523/14, EU:C:2015:722, bod 30), flyLAL-Lithuanian Airlines (C-302/13, EU:C:2014:2319, bod 26), Sapir a další (C-645/11, EU:C:2013:228, bod 32), Sunico a další (C-49/12, EU:C:2013:545, bod 33).

9 — Úř. věst. 1979, C 59, s. 71.

10 — Tak bod 51 Schlosserovy zprávy.

11 — Jinak tomu bylo v původním řízení, na jehož základě byl vydán rozsudek Schneider (C-386/12, EU:C:2013:633), ve kterém šlo o řízení, – které je nutno odlišovat od úkonu týkajícího se nemotivosti – ve věci nesporného soudnictví za účelem schválení uvedeného právního úkonu.

35. Tento právní pojem je autonomním pojmem unijního práva, a protože se v případě článku 24 nařízení Brusel I a jedná o výjimku z pravidla příslušnosti soudu žalovaného, musí být vykládán restriktivně [12]. Pro kvalifikaci předmětu řízení jako „věcného práva“ ve smyslu nařízení Brusel I a tedy nezáleží na tom, jestli je ve vnitrostátním právním řádu kvalifikován jako věcné právo.

36. Podle judikatury Soudního dvora [13] je nutné vycházet z „věcného práva“ k nemovité věci ve smyslu nařízení Brusel I a jen tehdy, pokud má předmětné právo účinky vůči všem (*erga omnes*). Vzhledem k tomu, že toto věcné právo musí být také „předmětem“ řízení, není kromě toho dostatečné, pokud žaloba jen souvisí s nemovitou věcí nebo právem k ní. Předmětná žaloba musí být naopak opřena právě o věcné právo [14] a jeho existence nebo rozsah musí být předmětem řízení [15].

37. Přitom je třeba zohlednit, že hlavní důvod pro výlučnou příslušnost, která je stanovena v čl. 24 bodu 1 nařízení Brusel I a a spočívá v tom, že soud státu, kde se nemovitý majetek nachází, je díky své prostorové blízkosti k předmětu sporu v nejvýhodnější pozici k tomu, aby si zajistil informace o skutečných okolnostech a právním stavu [16]. Jestliže naopak tento blízký vztah k nemovitosti nehraje roli pro rozhodnutí sporu, hovoří to proti výlučné příslušnosti.

38. V této souvislosti je třeba přezkoumat, zda je předmětem návrhu na zrušení darování (níže bod 1) případně návrhu na výmaz zápisu žalované jako vlastnice (níže bod 2) „věcné právo“ ve smyslu článku 24 nařízení Brusel I a.

1. K návrhu na zrušení darování

39. Předmětem návrhu na zrušení darování není, jak správně zdůrazňuje rakouská vláda a Evropská komise, věcné právo k nemovité věci ve smyslu nařízení Brusel I a. Týká se spíše platnosti smlouvy uzavřené mezi stranami, jejíž posouzení není závislé na věcněprávních úvahách.

40. Neplatnost darování pozemku má sice podle rakouského práva vliv i na platnost převodu vlastnictví. *Přímým* předmětem žalobního návrhu však není, pokud jde o neplatnost darování, věcné právo působící vůči všem, jehož rozsah nebo existence by měla být soudně určena [17]. I když je v projednávané věci dána souvislost k nemovité věci, není tato ústřední pro otázku platnosti darování a nelze ji tudíž považovat za „předmět“ sporu ve smyslu nařízení Brusel I a. Pro úvahy, které je třeba učinit ohledně platnosti smlouvy, nehraje totiž roli, zda se smlouva, jejíž neplatnost je pro absenci způsobilosti k právním úkonům uplatňována, vztahuje k movité nebo nemovité věci. Proto nejde při posouzení tohoto sporu ani o otázky, které specificky souvisí s nemovitostí a které jedině by mohly odůvodnit použití výlučné příslušnosti.

41. Na tomto posouzení nemění nic ani okolnost, že žalobce v původním řízení je v důsledku tzv. poznámky spornosti uvedené v katastru nemovitostí chráněn pro případ úspěchu proti úkonům učiněným v mezidobí v jeho neprospěch. Neboť v tom spočívá pouze předběžné zajištění jeho žalobního návrhu, které nemění jeho charakter.

42. Pokud jde o návrh na „zrušení darovací smlouvy jako neplatné“ [18] tedy nelze potvrdit výlučnou příslušnost podle článku 24 nařízení Brusel I a.

12 — Viz k tomuto rozsudek Reichert a Kockler (C-115/88, EU:C:1990:3, body 8 a 9).

13 — Viz k tomu usnesení Gaillard (C-518/99, EU:C:2001:209, bod 17).

14 — Usnesení Gaillard (C-518/99, EU:C:2001:209, bod 16).

15 — Viz k tomu rozsudky Reichert a Kockler (C-115/88, EU:C:1990:3, bod 11) a Weber (C-438/12, EU:C:2014:212, bod 42).

16 — Tak již k Bruselské úmluvě rozsudky Rösler (241/83, EU:C:1985:6, bod 20) a Reichert a Kockler (C-115/88, EU:C:1990:3, bod 10).

17 — Viz k tomu rozsudek Reichert a Kockler (C-115/88, EU:C:1990:3, bod 12).

18 — Tak formulováno na straně 2 žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce.

2. K návrhu na výmaz

43. Jinak je tomu v souvislosti s návrhem na výmaz.

44. Tímto žalobce v původním řízení uplatňuje návrh, jehož předmětem je výmaz vlastnického práva osoby, na niž se vztahovalo neplatné darování, z katastru nemovitostí. Přitom se jedná o realizaci oprávnění žalobce z věcného práva, totiž vlastnictví ke spornému pozemku, k němuž je v katastru nemovitostí zapsána žalovaná jako jeho vlastnice.

45. Pokud podle rakouského práva nemělo rovněž dojít k platnému převodu vlastnictví na žalovanou, je nicméně nutné provést jeho výmaz v katastru nemovitostí, aby mohlo žalobce vykonávat své vlastnické právo k pozemku v plném rozsahu. Vůči cizím třetím osobám totiž platí osoba zapsaná v katastru nemovitostí v zásadě nadále jako vlastník. Navrhovaným výmazem tedy žalobce v původním řízení uplatňuje neúčinnost převodu vlastnictví na žalovanou a spolu s tím – ve své vlastnické pozici – věcné právo ke spornému pozemku. Toto právo tvoří pro návrh žalobce na výmaz předmět sporu ve smyslu čl. 24 bodu 1nařízení Brusel I a.

46. Na základě výše uvedeného je nutno vycházet z toho, že návrh na výmaz vlastnického práva žalované z katastru nemovitostí – na rozdíl od návrhu na zrušení darovací smlouvy – spadá pod čl. 24 bod 1 nařízení Brusel I a.

3. Použitelnost čl. 24 bodu 1 nařízení Brusel I a na celé „řízení“?

47. Vyvstává ovšem doplňkově otázka, zda okolnost, že alespoň návrh na výmaz spadá pod čl. 24 bod 1 nařízení Brusel I a, nemůže založit i pro zbývající část sporu výlučnou soudní příslušnost v Rakouské republice. Tato myšlenka je o to bližší, že čl. 24 bod 1 v německém znění nyní[19] hovoří obecně o „řízeních“, jejichž předmětem je věcné právo k nemovité věci, což je také ve vztahu k návrhu na výmaz pravda.

48. Při systematickém a teleologickém pohledu není ovšem takovéto široké chápání čl. 24 bodu 1 žádoucí. Toto ustanovení je třeba jako ustanovení o výjimce naopak vykládat restriktivně a pojem „řízení“ chápat pouze ve vztahu k tomu návrhu, jehož konkrétním předmětem je věcné právo. V opačném případě by si totiž žalobce mohl vůči žalovanému opatřit bezbřehou výlučnou příslušnost už tím, že by vedle jiných návrhů uplatnil věcné právo k nemovité věci, a to tu podle místa polohy nemovitosti, i kdyby jeho ostatní návrhy, netýkající se věcného práva, neměly žádný vztah k této příslušnosti. Takový „forum shopping“ by byl v rozporu jak se systematikou příslušnosti stanovenou nařízením Brusel I a, tak se zásadou, že výlučnou příslušnost v místě polohy nemovitosti je třeba vykládat restriktivně a je odůvodněna věcnou blízkostí tamějšího soudu – což je argument, který pro návrhy netýkající se věcného práva k nemovitosti neplatí.

49. Na základě výše uvedeného tedy platí příslušnost podle čl. 24 bodu 1 nařízení Brusel I a jen pro návrh na výmaz.

50. Pro úplnost budiž ale v této souvislosti poukázáno na to, že pro žalobní návrh ve vztahu k darování vyplývá tzv. „zvláštní příslušnost“ v Rakouské republice v každém případě z čl. 7 bodu 1 písm. a) nařízení Brusel I a, protože ohledně návrhu na neplatnost tvoří předmět řízení „smlouva“, která, pokud by byla platná, by měla být splněna v Rakousku[20]. Příslušným je v tomto ohledu soud místa plnění darování.

19 — V německém znění předchozí právní úpravy uvedené v nařízení Brusel I byla ještě řeč o „žalobách“. V tomto bodě ovšem různá jazyková znění nevykazují (a nevykazovala) soudržnost, nemůže být tedy rozhodující jen argumentace zněním. V souvislosti s podobnou problematikou viz mé stanovisko ve věci Kostanjevec (C-185/15, EU:C:2016:397, bod 33).

20 — Viz k tomu již rozsudek Effer (38/81, EU:C:1982:79, bod 4 až 8).

4. Použitelnost čl. 8 bod 4 nařízení Brusel I a?

51. Dále je třeba přezkoumat, zda lze návrh na určení neplatnosti kromě toho projednat podle čl. 8 bodu 4 nařízení Brusel I spojený s návrhem na výmaz před soudem příslušným podle čl. 24 bodu 1 pro výmaz.

52. Podle čl. 8 bodu 4 uvedeného nařízení je dána příslušnost v členském státě, kde se nemovitost nachází, „ve věcech týkajících se smlouvy nebo nároku ze smlouvy, kde žaloba může být spojena s žalobou týkající se věcných práv k nemovitostem proti témuž žalovanému“.

53. Podmínky tohoto ustanovení jsou splněny v tom, že předmět původního řízení tvoří jednak – prostřednictvím návrhu na zrušení darování – „smlouva“ a jednak – prostřednictvím návrhu na výmaz – „žaloba týkající se věcných práv [k nemovitosti]“, která směřuje vůči stejné žalované.

54. Zda mezi návrhem týkajícím se smlouvy a návrhem týkajícím se věcného práva musí dále existovat věcná souvislost, nelze ze znění tohoto ustanovení přímo vyvodit, ale z jeho systematického postavení v článku 8 nařízení Brusel I a to vyvodit lze, neboť článek 8 v ostatních případech bez výjimky upravuje soudní příslušnost na základě věcné souvislosti [21]. Taková souvislost je v projednávaném případě také dána, protože výmaz žalované z katastru nemovitostí [22] je požadován právě s ohledem na neplatnost smlouvy.

55. Podle čl. 8 bodu 4 nařízení Brusel I a musí navíc být „možné“, aby předmětné návrhy byly v konkrétním případě „spojeny“. Soudní dvůr dosud neobjasnil, co je tím myšleno. V literatuře je zastáván názor, že by v tom mohl spočívat odkaz na příslušné použitelné vnitrostátní procesní právo: Pouze tehdy, když jsou *kumulativně* splněny podmínky čl. 8 bod 4 nařízení Brusel I a a ty vnitrostátního práva pro spojení řízení, přichází pro sporné návrhy v úvahu společná příslušnost v místě, v němž se nemovitost nachází [23]. Podle toho by předkládající soud měl sám zkoumat, zda čl. 8 bod 4 nařízení Brusel I a a jeho vnitrostátní právo v projednávaném případě připouští spojení řízení.

56. Tento výklad zastávaný v literatuře jde ovšem nad rámec znění ustanovení, protože slovy „může být spojena“ může být míněn i prostý odkaz na zahájení dvou řízení ve stejném okamžiku u stejného soudu, pro která přichází spojení v úvahu z tohoto důvodu.

57. Pokud bychom v tomto obratu spatřovali, jak navrhuje literatura, odkaz na dodatečné procesní podmínky vnitrostátního práva, vedlo by to na druhé straně k tomu, že by čl. 8 bod 4 nařízení Brusel I a nemohl být používán jednotně v celé Unii, nýbrž by musel být v každém členském státě používán zásadně jinak, totiž ve světle příslušného vnitrostátního procesního práva. Takováto nesoudržnost by vytvářela napětí ve vztahu k cíli pokud možno jednotné a pro osobu hledající právo předvídatelné použitelnosti ustanovení nařízení. Jelikož odkaz na vnitrostátní právo jednoznačně nevyplývá ze znění ustanovení, existoval by navíc rozpor k zásadě, podle které je pravidlem autonomní a jednotný výklad unijního práva, zatímco případný odkaz na vnitrostátní právo musí jasně vyplývat z příslušného právního aktu [24].

21 — Pro spojené nároky, kde by jinak existovalo nebezpečí protichůdných rozhodnutí (bod 1), regres (bod 2) a vzájemnou žalobu (bod 3).

22 — Viz, pokud jde o katastr nemovitostí a věcnou souvislost, Winter, W., „Ineinandergreifen von EuGVVO und nationalem Zivilverfahrensrecht am Beispiel des Gerichtsstands des Sachzusammenhangs, Art. 6 EuGVVO“, Berlín, 2007, s. 139 a s. 144 a násl.

23 — Viz mimo jiné Dörner v: Saenger, *Zivilprozessordnung*, 6. vydání 2015, čl. 8 bod 15; k nařízení Brusel I viz Winter (poznámka pod čarou 22), s. 149; Muir Watt v: Magnus/Mankowski, *Brussels I Regulation*, 2. vydání 2012, čl. 6 bod 52, a Nagel/Gottwald, *Internationales Zivilprozessrecht*, 7. vydání 2013, § 3 bod 128.

24 — Viz například rozsudky EMU Tabac a další (C-296/95, EU:C:1998:152, bod 30), Nokia (C-316/05, EU:C:2006:789, bod 21) a Spasic (C-129/14 PPU, EU:C:2014:586, bod 79).

58. Proto hovoří dobré důvody pro to, nevidět v obratu „může být spojena“, který je uveden v čl. 8 bod 4 nařízení Brusel I a, odkaz na vnitrostátní procesní právo a tím odpovědět kladně na společnou příslušnost v místě, v němž se nemovitost nachází, již tehdy, pokud jsou, jako v projednávaném případě, ve stejném časovém okamžiku podány dva návrhy splňující podmínky čl. 8 bod 4.

V – **Závěry**

59. S ohledem na výše uvedené úvahy navrhuji Soudnímu dvoru, aby na předběžnou otázku odpověděl následovně:

„Takový návrh na zrušení darovací smlouvy k nemovité věci, jako je ten, o který se jedná ve věci v původním řízení, nespadá pod čl. 24 bod 1 nařízení Brusel I a. Naproti tomu návrh na výmaz vlastnického práva obdarovaného z katastru nemovitostí pod toto ustanovení spadá.

V takovém případě, jako je ten, o který se jedná ve věci v původním řízení, mohou být oba návrhy spojeny podle čl. 8 bodu 4 nařízení Brusel I a před soudem příslušným podle čl. 24 bodu 1.“